

VLAAMSCHE BOND, opgericht begin 1901 aan het atheneum te Antwerpen, om, evenals zijn voorganger de Vlaamsche Kring (z. aldaar), te waken over de toepassing van de wet-Coremans-De Vigne (1883) op de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs.

De Bond sloot zich in mei 1901 aan bij de Vlaamsche Leerlingenbond der Athenea van België (orgaan: Jong Leven, z. aldaar). Na de zomervakantie 1903 kreeg hij het verbod buiten het atheneum te vergaderen. Voorzitter René de Bock werd gestraft met vier dagen uitsluiting. Het verbod werd in mei 1904 opgeheven. De Bond beleefde zijn grootste bloei onder voorzitter Albert van Laar (1905, 100 leden). In 1906 werden redactie en beheer van De Goedendag toegewezen aan de Vlaamsche Bond (Ant. Jacob, R. de Boeck). Om het grote kastekort aan te vullen bereisden R. de Bock, J. de Rudder e.a. met groot succes het land met een Poppenspel (Gent, Mechelen, Leuven). Begin 1907 wekte het geval d'Hoedt (Eug. de Bock) grote beroering in de Bond en daarbuiten. Om een door feiten gestaafd artikel in De Goedendag over de verfransing van het

Antwerpse atheneum werd Eug. de Bock door prefect Dumont de school „uitgewerkt”. De volgende prefect (Libbrecht) was Vlaamsgezind, woonde elke vergadering bij, maar oefende preventieve censuur uit op de voordrachten. Hij deed o.a. Multatuli in de ban. In maart 1909 nam De Goedendag daartegen stelling. De pers mengde zich in de twist. Voorzitter R. Baseleer verzette zich resoluut tegen alle censuur. De prefect moest toegeven.

Alle tegenwerking ten spijt was de culturele activiteit van de Bond groot. Talrijke lezingen bestreken alle gebieden van literatuur, muziek, kunst, wetenschap en politiek. Op 14 en 15 januari 1911 vierde de Vlaamsche Bond zijn 25-jarig bestaan, gerekend van de stichting van de Vlaamsche Kring (1886) af. Paul Verbruggen stelde voor een sprekersteam te vormen dat de ronde zou doen van alle bij het Algemeen Verbond aangesloten kringen. Hendrik Cox voelde zich geroepen en bezocht in februari 1911 de Heremanzonen en de Hélène Swarth-kring te Gent en de Frederichs-zonen te Oostende. Karel Mayer (voorzitter in oktober 1911) volgde zijn spoor en sprak in maart 1912 te Brussel, Blankenberge en Oostende. In juli 1912 verliet hij het atheneum en kreeg vanwege zijn socialistische gezindheid verbod het atheneum te betreden. Van mei 1911 tot 24 januari '14 had de Bond een roerig bestaan. Het bestuur veranderde veelvuldig. In oktober 1913 wenste niemand het voorzitterschap te aanvaarden. Een extremistische groep wilde zowel de Vlaamsche Bond opdoeken als het Algemeen Studenten Verbond en De Goedendag (sinds 1911 weer onder Gentse redactie). Bob van Genechten stelde orde op zaken. De Bond organiseerde het schitterend geslaagde congres te Antwerpen van 13-14 april 1914. Toen wierp prefect Loos roet in het eten. Op 6 juni wraakte hij zowel een Falkland-lezing als een lezing over Vermeylens Wandelende Jood. Oud-lid Paul Verbruggen sprak schande over deze censuur. Loos dreigde met de politie. Op 8 juni werd aan de oud-leden de toegang tot het atheneum ontzegd. De week daarna vergaderden beide groepen afzonderlijk, de oud-leden in het Antwerps Koffiehuis, de andere in het atheneum. Daarna vond buiten op de pui een luidruchtige verbroedering plaats. Zes leerlingen werden gestraft. Op 2 juli werd voor het atheneum een pop verbrand. Politie bewaakte voortaan het schoolgebouw.

Kort daarna brak de oorlog uit. Eind 1915 verbood Loos de Vlaamsche Bond. Oud-leerlingen stampten toen de vroegere Vlaamsche Kring (z. aldaar) uit de grond. In het voorjaar 1918 draaide Loos bij en mocht de Vlaamsche Bond onder een nieuw bestuur (voorzitter H. Wigand) opnieuw in het atheneum vergaderen. In mei 1920 smolt de groep Carolus (ontstaan in 1918) weer samen met de Vlaamsche Bond. Gezamenlijk herdachten ze op 17 juli 1920 Herman van den Reeck.

In 1921 ontstond een jongerengroep onder de naam Ontwikkeling. De Vlaamsche Bond verenigde toen nog hoofdzakelijk oud-leerlingen. Eind mei 1925 vermeldde De Goedendag er nog een vergadering van onder voorzitterschap van Jan Timmermans. Behalve de reeds in leidende functies vermelden hebben talrijke leden van de Vlaamsche Bond later bekendheid verworven : Ant.

Het Antwerpse atheneum.

Picard, Herman Vos, J. Severin, Med. Schuyten,
René Victor, Paul van Ostaijen, Geo van Tichelen,
Oscar de Smedt, Leo de Smet, Firmin Mortier e.a.

LITERATUUR: *Jong Leven* (1901-'03); - *De Goedendag*
(1904-'25); - O. de Smedt, *De Vlaamsche Bond en zijn voor-
gangers* (1954).

VIC VAN DEN BERGHE